

Soutěžní právo

I. Soutěžní právo obecně

I. Soutěžní právo obecně

- fungující hospodářská soutěž vytváří tlak na soutěžitele a přináší výhody spotřebitelům – vyšší kvalita za nižší ceny
- předmětem soutěžního práva je ochrana hospodářské soutěže jako takové (jako fenoménu), nikoliv jednotlivých soutěžitelů či spotřebitelů
- efektivní soutěž může narušit
 - jednání veřejné moci – zejm. regulace – legislativa; soutěžní úřad nemůže „přepsat“, jen doporučovat – „soutěžní advokacie“
 - jednání soutěžitelů – soutěžní úřad oprávněn posoudit, zakázat a potrestat

ad Soutěžní právo obecně

- Soutěžní právo je prevencí zneužití **tržní síly** (*market power*) soutěžitelů
- soutěžitel disponující významnou tržní silou (*significant market power*) je sto změnit ve svůj základní parametry trhu, e.g. zvýšit cenu nad „tržní“ úroveň
- jednání soutěžitelů bez takové síly, byť je „nefér“, „protisoutěžní“ a poškozující ostatní, není předmětem soutěžního práva (např. nekalá soutěž – zakazuje jednání v rozporu s dobrými mravy soutěže)

ad Soutěžní právo obecně

Ochrana před tržní silou narušující soutěž v důsledku

- vícestranných praktik (dohody)
- jednostranných praktik (dominance)
- změny struktury trhu (koncentrace)

... co je ale „narušení soutěže“, co se má chránit?

ad Soutěžní právo obecně

Význam ekonomických teorií v soutěžním právu

- samo psané právo „neutrální“
- ordoliberalní základy, dnešní cesta do Chicaga, hledání „mainstreamu“
- reálné dopady, např. pokud jde o předpokládané dopady na trh (tzv. predace a recoupment)

ad Soutěžní právo obecně

Smluvní volnost
(e.g. RPM)

**Efektivita
Spotřebitel**

Struktura trhu
(e.g. vylučovací praktiky)

Jednotný trh
(e.g. vertikální vztahy)

Ad Soutěžní právo obecně

Reálný dopad rozdílných cílů soutěžního práva

- např. efektivita x Jednotný trh (zákazy exportu)
- např. efektivita x „fair“ prostředí (diskriminace)

Základní přístup k cílům

- Právo EU: *consumer welfare*, vnitřní trh
- Právo CZ: *consumer welfare*

II. Jurisdikce

1. Doktrína účinku (*effects doctrine*)

- Hranice států nepředstavují hranice obchodu
- Různá místa dojednání a implementace jednání
- Podniky v některých místech aktivní (a v jiných ne)
- **Působnost má soutěžní orgán, v jehož teritoriu má protisoutěžní jednání účinky**

Příklad globálního kartelu

Grafitové elektrody (C-289/04 P Showa Denko)

- rozdělení globálních trhů (USA, Japonsko, Evropa ...)
- cenu v každém „regionu“ stanoví „domácí producent“; nezvyšovat produkci
- účastníci sankcionování v USA, Kanadě, EU
- námitka *ne bis in idem*

ad Globální kartely

Vyjádření ESD:

- princip *ne bis in idem* se neuplatní v případě sankcí udílených na jedné straně orgány společenství a na straně druhé orgány států, které nejsou členy EU
- orgán ukládající „druhou“ sankci nemusí přihlížet k výši sankce „první“

ad Globální kartely

Závěr

- globální kartely mohou být posuzovány a trestány ve všech jurisdikcích, kde se projeví (doktrína účinku)
- i uvnitř EU může být totéž jednání posuzováno ve více státech, pokud nedochází k „překrývání“
... ale je to efektivní?

III. Unijní prvek

Unijní právo se vztahuje na tzv. **jednání s unijním prvkem**,

tj. jednání, které by mohlo znatelně ovlivnit obchod mezi členskými státy EU

- oznámení EK 2004/C - 101/07
 - bez vztahu k vymezení relevantního trhu
 - cílem ochrana Společného trhu
 - aplikuje Komise / NCA
- vztah kompetencí vymezuje Nařízení 1/2003

Konvergenční pravidla

Čl. 3 (2) Nařízení 1/2003

- Kartely – národní právo ani přísnější, ani mírnější
- Jednostranná jednání – možnost přísnější národní úpravy (e.g. tzv. ekonomická závislost)

Paralelní aplikace

- užití dvou právních režimů v jednom řízení
- Případ *RWE Transgas*
 - zneužití dominantního postavení jednáním s unijním prvkem
 - v rozhodnutí ÚOHS deklarováno porušení OHS a SFEU
 - KS: porušena zásada *ne bis in idem* – v jednom řízení jen jeden právní řád
 - NSS: paralelní aplikaci nic nebrání
 - ESD: národní a unijní právo sledují rozdílné cíle

IV. Podnik (soutěžitel)

jednotka vykonávající hospodářskou činnost, bez ohledu na její právní formu či způsob financování

ad hospodářská činnost: *jakákoliv činnost spočívající v nabízení zboží nebo služeb na určitém trhu*

hospodářskou činností není: *činnost sociální povahy, na základě solidarity, nezisková (zdravotní pojišťovny?)*

ad Podnik

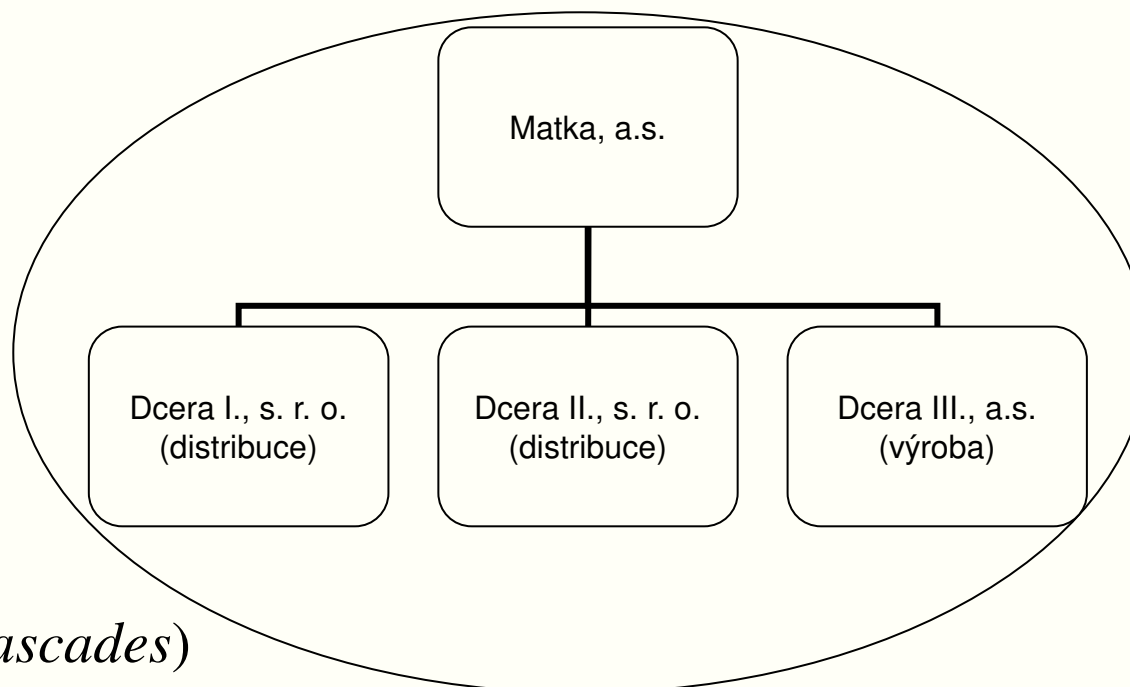
Koncepce jedné hospodářské jednotky (*intra enterprise doctrine*)

ad jednotka: *jednotná organizace osobních, hmotných i nehmotných složek, která dlouhodobě sleduje určitý ekonomický cíl, i když po právní stránce příslušná hospodářská jednotka sestává z několika osob, ať již fyzických či právnických*

jeden podnik může tvořit i více právnických osob

jednání mezi subjekty uvnitř jednotky není protisoutěžní

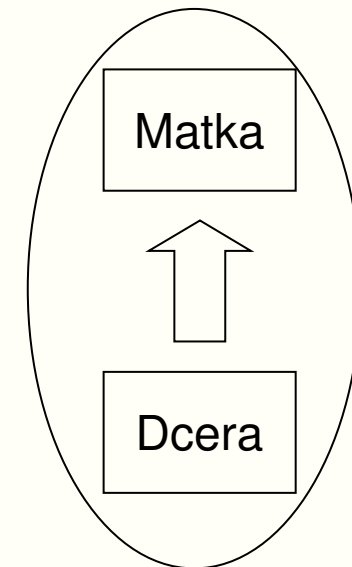
Taková podniková rodinka

Trestáme...

- Matku? (C-279/98 P *Cascades*)
- Jednající dcery? (T-65/98 *BPB Industries*)
- Všechny?? (T-112/05 *Akzo Nobel*)

Co když se v rodině dějí věci?

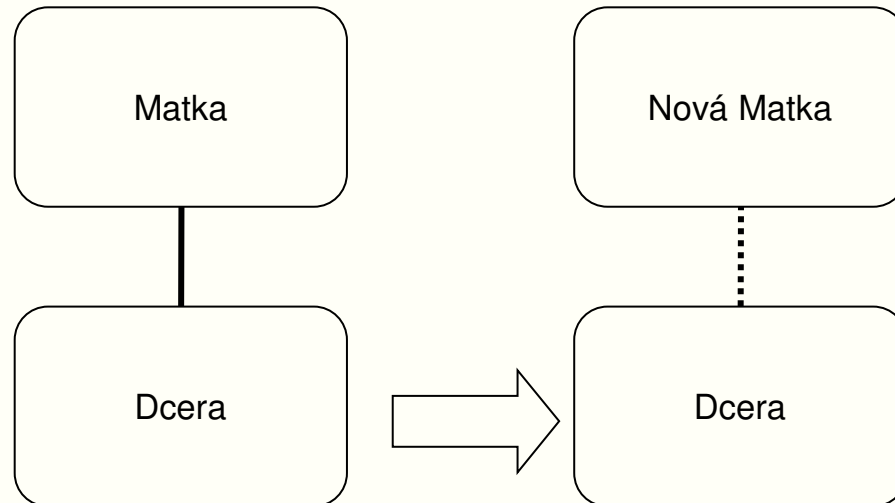

Změna „uvnitř“ – no a co?

- „nový“ nástupce (40/73 *Suiker Unie*)
- transformace (29/83 *Rheinzink*)

Co když se dcera vdá?

- Matka zůstává odpovědná (C-49/92 P *Anic*)
- Nová Matka neodpovídá (C-279/98 P *Cascades*)

V. Prosazování soutěžního práva

- **Veřejné prosazování (*public enforcement*)**
 - soutěžním orgánem (Komise, NCA)
 - z úřední povinnosti
 - rozsáhlé vyšetřovací pravomoci
 - Tresty
 - Připravovaná harmonizace – Směrnice „ECN+“
- **Soukromé prosazování (*private enforcement*)**
 - civilní soudy
 - v soukromém zájmu – na základě žaloby
- **Trestní prosazování (národní trestní právo)**

Vztah veřejného a soukromého prosazování

Tentýž případ může být řešen před soudem i soutěžním úřadem současně

- Žaloby „follow-on“
- Žaloby „stand alone“

- Problém „přednosti“ řízení a závaznosti rozhodnutí
- Problém přenosu důkazů
 - A ochrany leniency (a narovnání)

Přístup k soukromému prosazování v EU

- Základem rozsudek SD EU C-453/99 *Courage v. Crehan*: nárok na náhradu škody
- 2004 *Ashurst Study*: „*astonishing diversity and total underdevelopment*“
- 2005 *Zelená kniha* o náhradě škody
- 2008 *Bílá kniha* o náhradě škody
- 2014 směrnice o náhradě škody

VI. Nová pravidla soukromého prosazování

Směrnice 2014/104/EU

Implementována do z. č. 262/2017 Sb. (ZNŠHS)

- Extrémně nejednoznačná úprava
- Znamená nová právní úprava skutečnou změnu?
- Mírné usnadnění žalob, důslednější ochrana řízení ÚOHS?

Směrnice 2014/104/EU

o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži

- **Působnost**

- Jen náhrada škody
- Jen čl. 101 a 102 SFEU (a paralelně aplikované národní právo)

- **Obsah**

- Škoda a její plná kompenzace (včetně solidární odpovědnosti, „přenesení navýšení cen“)
- „Zpřístupnění důkazů“
- Promlčecí lhůty
- Účinky rozhodnutí soutěžních úřadů
- Smírné řešení sporu

Směrnice 2014/104/EU

Další aktivity Komise

- **„Kolektivní žaloby“**

- Doporučení Komise ze dne 11. 6. 2013 o společných zásadách pro prostředky kolektivní právní ochrany týkající se zdržení se jednání a náhrady škody v členských státech v souvislosti s porušením práv přiznaných právem Unie
- Implementovat zásady do 26. 7. 2015
- 2020: směrnice o kolektivních žalobách spotřebitelů

- **Kvantifikace škody**

- Sdělení Komise ze dne 13. 6. 2013 o určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie
- Příprava „Praktického průvodce“

Směrnice implementována do samostatného zákona

- Zákon č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů (zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže)
- Drobná úprava ÚOHS (nahlížení do spisu)
- Jen dohody a zneužití dominance; i čistě „národní“ praktiky
- Jen náhrada škody
- Řízení při souběhu nároků?

ZNŠHS – základní přehled

- Soudy: první stupeň KS
- Promlčecí lhůty: zřetelné prodloužení
- Škoda
 - Nemožnost moderace
 - Domněnka existence škody u kartelů
 - Nepřímé distribuční vztahy: domněnka „přenesení navýšení“ (*passing-on*)
- Solidární odpovědnost
 - Nemožnost limitace soudem
 - Výhody za „správné“ chování: program leniency, SME, CDR
- Předchozí rozhodnutí
 - Závaznost rozhodnutí ÚOHS a Komise
 - „Skoro“ závaznost rozhodnutí jiných NSÚ
 - Závaznost předchozích rozhodnutí civilních soudů?
- „Zpřístupnění důkazů“

VII. Trestní prosazování

- Pouze národní právo
- Osobní odpovědnost „motivuje“
- V ČR rozlišována trestní odpovědnost FO a PO
- Nízké povědomí o trestnosti

1. „Kartel“

§ 248 *Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže*

- *kdo v rozporu s jiným právním předpisem na ochranu hospodářské soutěže se svým konkurentem uzavře dohodu o určení ceny, dohodu o rozdělení trhu nebo jinou dohodu narušující hospodářskou soutěž*
- Jen FO

ad „Kartel“

§ 248a

trestní odpovědnost za trestný čin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 2 alinea první zaniká, jestliže pachatel splní podmínky podle jiného právního předpisu na ochranu hospodářské soutěže pro upuštění od uložení pokuty nebo pro snížení pokuty za účast na dohodě o určení ceny, dohodě o rozdělení trhu nebo jiné dohodě narušující hospodářskou soutěž se svým konkurentem.

2. Dohody související se zakázkami (bid rigging)

§ 256 Zjednání výhody při zadání veřejné zakázky (...)

Kdo v souvislosti se zadáním veřejné zakázky (...) v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému prospěch zjedná některému dodavateli, soutěžiteli nebo účastníku dražby přednost nebo výhodnější podmínky na úkor jiných dodavatelů nebo soutěžitelů,

ad Dohody související se zakázkami (bid rigging)

§ 257 Pletichy při zadání veřejné zakázky (...)

Kdo se dopustí pletich v souvislosti se zadáním veřejné zakázky (...) tím, že

a) lští nebo pohrůžkou násilí nebo jiné těžké újmy přiměje jiného, aby se zdržel účasti v zadávacím řízení (...),

b) jinému poskytne, nabídne nebo slíbí majetkový nebo jiný prospěch za to, že se zdrží účasti v zadávacím řízení (...),

c) žádá nebo přijme majetkový nebo jiný prospěch za to, že se zdrží účasti v zadávacím řízení (...), nebo

d) na základě dohody s jiným zájemcem nebo uchazečem vyvíjí činnost směřující k zadání veřejné zakázky za nepřiměřeně vysokou nebo jinak nevýhodnou cenu

Děkuji Vám za pozornost ...

Michal PETR

michal.petr@upol.cz